

KOHTUNIKE XIX KORRALISE TÄISKOGU PROTOKOLL

Tallinnas, 14. veebruaril 2020

Täiskogule eelnes 13. veebruaril 2019 Riigikohtu esimehe vastuvõtt Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdisaalis, kus anti üle kohtute aumärgid ja parima koolitaja auhind.

Kohtute aumärgi ja kohtute tänumärgi statuudi punkti 7 alusel otsustas Kohtute aumärgi ja tänumärgi väljaandmise komisjon koosseisus: esimees Viive Ligi, liikmed Elle Kask, Ulvi Loonurm, Tiit Lõhmus, Silvi Maiste, Ingrid Niinemägi, Ülle Polluks, Julia Vernikova ja Helgi Vinni

1. Tunnustada kohtute aumärgiga silmapaistva tööpanuse eest kohtute omavalitsusorganites Harju Maakohtu kohtunikku Tiia Mõtsniku (Mõtsnik).
2. Tunnustada kohtute aumärgiga pikaajalise laitmatu töö eest riigikohtunik Henn Jõksi (Jõks).
3. Tunnustada kohtute aumärgiga pikaajalise laitmatu töö eest ning eriliste teenete eest õigus- ja kohtusüsteemi arendamisel Tartu Maakohtu kohtunikku Donald Kuidjärve (Kuidjärv).

Koolitusnõukogu esimees Margit Jõgeva andis tiitli „Parim koolitaja läbi aastate“ endisele riigikohtunikule Eerik Kergandbergile.

Täiskogu algas 14. veebruaril 2020 kell 09.40 Kumu kunstimuseumis.

Juhatas Villu Kõve, Riigikohtu esimees.

Protokollis Ene Pellja, Riigikohtu üldosakonna juhataja.

Täiskogul osalenud kohtunike nimekiri on lisatud protokollile (lisa nr 2).

Teised kohal viibinud: Lillianne Aasma, Raivo Aeg, Marju Agarmaa, Leen Eenpalu, Tiina Ereb, Mall Gramberg, Kai Härmand, Külli Iisop, Jüri Ilvest, Ülle Jänes, Küllike Jürimäe, Karin Kalmiste, Jaan Kartau, Eerik Kergandberg, Kristi Kirsberg, Kairit Kirsipuu, Lea Kivi, Hurma Kiviloo, Kadri Krebstein, Maris Kuurberg, Lea Kuuse, Madis Kägu, Lembit Käis, Irma Külavee, Neeme Laane, Margit Lauri, Koidula Laurisaar, Toomas Lillsaar, Kaidi Lippus, Raina Loom, Külli Luha, Maire Lukk, Uno Lõhmus, Valeri Lõõnik, Aili Maasik, Ülle Madise, Rait Maruste, Mare Merimaa, Monika Mikiver, Hans Moks, Ene Muts, Iko Nõmm, Jaano Odar, Jüri Paap, Andres Parmas, Viljar Peep, Heino-Vello Pihlak, Kätlin Piho, Priit Pikamäe, Katrin Puhkason, Igor Pütsep, Mart Reino, Marilyn Reintamm, Peeter Roosma, Leo Sarnet, Mai Saunanen, Malle Seppik, Kristel Siitam-Nyiri, Signe Talalae, Külli Taro, Gaabriel Tavits, Jaanus Tehver, Mariliis Toomiste, Silvia Truman, Ene Tsefels, Elari Udam, Anneli Vilu, Aivar Vimberg, Kersti Vosman.

Riigikohtu esimees Villu Kõve tervitab täiskogul osalejaid ja teatab, et täiskogu alguseks on registreerunud 136 kohtunikku.

Villu Kõve teeb teatavaks täiskogu sekretariaadi koosseisus: juhataja Karin Leichter-Tammisto, liikmed Kadri Nõmm, Kristel Siimula-Saar, Kerdi Raud, Iris Raudsik, Signe Rätsep, Piret Raadom, Ene Pellja, Susann Kivi, Margreth Adamson ja Triinu Kiviselg (ei viibi kohal).

Sekretariaadi vastu taandusi ei ole.

Villu Kõve: Päevakorra projekt on välja saadetud. Kas kellelgi on päevakorra osas täiendusi? Kas keegi on väljasaadetud päevakorra kinnitamise vastu?

Vastuhääli ei ole.

OTSUSTATI: Kinnitada päevakord. Kohtunike täiskogu on rakendatud.

Kinnitatud päevakord:

9.30–9.45 Täiskogu rakendamine, päevakorra kinnitamine

9.45–10.45 Riigikohtu esimehe ettekanne õigus- ja kohtusüsteemi arengust (KS § 38 lg 3 p 1)

Villu Kõve, Riigikohtu esimees

Justiitsministri ettekanne õigus- ja kohtusüsteemi arengust (KS § 38 lg 3 p 1)

Raivo Aeg, justiitsminister

10.45–11.05 Kohtunike täiskogu kodukorra muutmine ja elektroonilise hääletussüsteemi testimine

11.05–11.30 Omavalitsusorganite kandidaatide tutvustamine ja valimine (kohtute haldamise nõukoda, koolitusnõukogu, distsiplinaarkolleegium, advokatuuri kutsesobivuskomisjon, prokuröride distsiplinaarkomisjon, prokuröride konkursikomisjon; lisavalimised: kohtunikueksamikomisjon, notari distsiplinaarsüüteo tuvastamise komisjon, kohtunike eetikanõukogu)

Hääletustulemused tehakse teatavaks pärast hääletamise lõppenuks lugemise väljakuulutamist.

11.30–12.15 Kohvipaus

ETTEKANDED. Digitaalsed lahendused kohtumenetluses

12.15–12.40 Tehisintellekti ehk krattide kasutuselevõtt Eestis: hetkeseis ja suunad

Siim Sikkut, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi side ja riigi infosüsteemide asekanstler

12.40–13.05 Kohtueelse kriminaalmenetluse digitaliseerimine

Evar Sõmer, Justiitsministeeriumi kantsleri nõunik

13.05–13.30 Digitoimiku arengust tänapäevani ja tulevikus

Hillary Viita, Registrate ja Infosüsteemide Keskuse õiguskaitse infosüsteemide osakonna juhataja

13.30–14.30 Lõuna

14.30–15.30 Paneeldiskussioon: digitaalse kohtutoimiku plussid ja miinused

Modereerija Kristjan Siigur; osalevad kohtunik **Mati Maksing**, kohtunik **Liina Naaber-Kivisoo**, advokatuuri esimees **Jaanus Tehver**, riigiprokurör **Rauno Kiris**; Justiitsministeeriumi asekanstler **Viljar Peep**

15.30–15.55 Kohtuotsuste ennustamisest krati abil – mis on tehnoloogilise arengu hetkeseis ja kuidas tagada põhiõiguste kaitse

Villem Lapimaa, Tallinna Ringkonnakohtu esimees

15.55–16.00 Riigikohtu esimehe lõpusõnad

TÄISKOGU ISTUNGI KÄIK

1. Riigikohtu esimehe Villu Kõve ettekanne (lisa nr 3)

2. Justiitsminister Raivo Aegi ettekanne (lisa nr 4)

Andrus Miilaste (Tartu Maakohus): Praegu on probleem selles, et kohtunike kohad on täitmata, kuid töö tuleb ära teha. Kui kohtunik asendab teisi kohtunikke, kas kohtunik saaks asendustasu?

Minister Raivo Aeg: Kohtunikel on oma eelarve, kuidas seda realiseeritakse, selles ministeerium ei osale. Näis, kas saab seda korda muuta. Tasustamist tuleb Rahandusministeeriumiga arutada.

3. Kohtunike täiskogu kodukorra muutmine ja elektroonilise hääletussüsteemi testimine

Villu Kõve selgitab elektroonilise hääletussüsteemi kasutuse eesmärgi – tarvis on valida 40 omavalitsusorgani liiget, elektrooniliselt on seda märksa lihtsam ja kiirem teha ja tulemused saab kiiresti. Selleks, et elektrooniliselt hääletada saaks, on tarvis kohtunike täiskogu kodukorda täiendada §-ga 16¹, mis lubaks elektroonilist hääletamist ja tulemuste

lugemist. Täiskogu kodukorra muutmise ettepanek on varem välja saadetud, muudatusettepanekuid selle kohta ei ole tulnud.

V. Kõve küsib, kas kodukorra muudatuse kohta on küsimusi, ettepanekuid.

Saalis ettepanekuid ei ole.

V. Kõve paneb hääletusele, kes on poolt, et kodukorra täiendused sisse viia. Kohtunikud annavad märku oranži paberiga, enamik kohtunikke on poolt, poolthääli ei loeta.

Vastu on 1 hääl.

V. Kõve loeb kodukorra muudetuks.

K. Leichter-Tammisto tutvustab elektroonilise hääletamise pulti ja hääletamise korraldamist. Sellekohane juhis on kohtunikele kätte jagatud.

Kohtunikud testivad elektroonilist hääletussüsteemi.

Vahur-Peeter Liin (Tallinna Ringkonnakohus) küsib: Kui vajutan valesti, siis kustutan klahviga C vana tulemuse ära. Aga kui vajutan kaks korda, mis siis saab. Kui valin 4 ja 6, tahtsin valida 4 ja 7, mis saab, või kui vajutan kaks korda 7?

K. Leichter-Tammisto selgitab, et kehtima jäävad viimased sisestatud numbrid.

4. Omavalitsusorganite kandidaatide tutvustamine ja valimine

K. Leichter-Tammisto tutvustab omavalitsusorganite valimise korda. Sekretariaat jagas välja 145 isikustamata valimispulti, millega palutakse hääletada.

K. Leichter-Tammisto tutvustab valimisnimekirju, täna valitakse 9 omavalitsusorganit ja liikmed teistesse juristide omavalitsusorganitesse, kokku 40 uut liiget. Need, kes saavad vähem hääli, jäävad asendusliikmeteks.

Kell 11.08 alustatakse elektroonilisi valimisi:

1. Advokatuuri kutsesobivuskomisjoni 2 liiget ja 2 asendusliiget.
2. Prokuröride distsiplinaarkomisjoni 1 liige ja 1 asendusliige.
3. Prokuröride konkursikomisjoni 1 liige ja 1 asendusliige.
4. Notari distsiplinaarsüüteo tuvastamise komisjoni 1 liige.
5. Kohtunike eetikanõukokku 1 liige.
6. Kohtuniku eksamikomisjoni ringkonnakohtust 3 liiget.
7. Distsiplinaarkolleegiumisse I astme kohtust 5 liiget.
8. Distsiplinaarkolleegiumisse ringkonnakohtust 5 liiget.
9. Kohtute haldamise nõukotta I astme kohtust 2 liiget ja 1 asendusliige.
10. Kohtute haldamise nõukotta ringkonnakohtust 2 liiget ja 1 asendusliige.
11. Kohtute haldamise nõukotta Riigikohtust 1 liige ja 1 asendusliige.
12. Koolitusnõukokku I astme kohtust 2 liiget ja 1 asendusliige.
13. Koolitusnõukokku ringkonnakohtust 2 liiget ja 1 asendusliige.
14. Koolitusnõukokku Riigikohtust 2 liiget ja 1 asendusliige.

Kell 11.15–11.20 valimistulemuste kuulutamine (lisa nr 1).

Ettekanded

Tehisintellekti ehk krattide kasutuselevõtt Eestis: hetkeseis ja suunad. Siim Sikkut, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi side ja riigi infosüsteemide asekancler (lisa nr 5)

Kadri Sullin (Tallinna Halduskohus): Kratt kui must kast. Kui lõplik otsustaja peab otsuse tegema, kas tal on võimalik aru saada, miks kratt just sellise võimaluse pakkus?

Siim Sikkut: Üldised teadmised peaks kõigil olema. Tehnoloogia – kuidas masin järeldusi pakub, tuleb ka aru saada. Ja kas see on alati oluline, sest masin on edukam kui kogenud inimene. Peaks analüüsima seda, et kui piisavalt on tõendust masinate võimekuse kohta, miks inimesed seda ei usalda.

Minister Raivo Aeg: Üks kratt oleks vaja loetellu juurde panna: juriidilise keele tõlkemälu, justiitskaar, mida kõik saaksid kasutada, tõlkimine, transkribeerimine. Kas riigi tasandil kasvõi avaliku sektori jaoks saaks teha ühe krati?

Siim Sikkut: Selles suunas teeme tööd. Kasutame baasmudeleid, mida saab ümber treenida. Kohtute transkribeerimine toimub selle baasmudeli pealt, mida TalTech on varem teinud. Kohtulahenditeste isikuandmete puhastamine toimub samuti ühe baasmudeli pealt. See võimaldab kiiremini minna rohkemate kasutusteni.

Kohtuelse kriminaalmenetluse digitaliseerimine. Evar Sõmer, Justiitsministeeriumi kantsleri nõunik (lisa nr 6)

Villu Kõve küsib, millal reaalselt selline digitaalne eelmenetlus kohtunikeni jõuab.

Evar Sõmer: Tehnoloogia on täna olemas. On vaja leida inimesed ja rakendajad. Ennustan 4–5 aasta pärast.

Saalist küsitakse, kuidas kindlaks teha, kui palju inimene sularaha kulutab.

Evar Sõmer: Kliendikaartide järgi on võimalik tuvastada kaupluses käik ja kulutatud summad ning võrrelda neid sissetulekuga.

Digitoimiku arengust tänapäevani ja tulevikus. Hillary Viita, Registrite ja Infosüsteemide Keskuse õiguskaitse infosüsteemide osakonna juhataja (lisa nr 7)

Villu Kõve: Andmete maht suureneb, pildid ja videod tulevad sinna juurde. Kas platvorm kannab selle suureneva andmemahu välja?

H. Viita: Selle nimel tehakse iga päev tööd, et suurtele failidele (heli, pilt) luua infotehnoloogiliselt uus arhitektuur.

Madis Ernits (Tartu Ringkonnakohus) küsib: Millal on süsteem selline, et teen lahti otsuse faili, mis on eeltäidetud ja eelformaaditud?

H. Viita: Tegemist on malliga. KIS-s on teatud mallid olemas, kohtuotsuse malli vist ei ole. KIS sisekoolitajad hakkavad otsuse malli kallal tööle. Funktsionaalsus on täna olemas. Lihtsamate määruste puhul mallid töötavad. Keerulisematega, näiteks kohtuotsus kriminaalmenetluses, on veel palju tööd, aga see tuleb.

13.30–14.30 Lõuna

14.30–15.30 Paneeldiskussioon: digitaalse kohtutoimiku plussid ja miinused

Modereerija Kristjan Siigur; osalevad kohtunik Mati Maksing, kohtunik Liina Naaber-Kivisoo, advokatuuri esimees Jaanus Tehver, riigiprokurör Rauno Kiris; Justiitsministeeriumi asekancler Viljar Peep

15.30–15.55 Kohtuotsuste ennustamisest krati abil – mis on tehnoloogilise arengu hetkeseis ja kuidas tagada põhiõiguste kaitse. Villem Lapimaa, Tallinna Ringkonnakohtu esimees (lisa nr 8)

15.55–16.00 Riigikohtu esimehe lõpusõnad

Villu Kõve tänab kõiki ettekandjaid ja osalejaid.

Kohtunike XIX täiskogu lõppes kell 16.15.

Villu Kõve, täiskogu juhataja (allkirjastatud digitaalselt)

Ene Pellja, protokollija (allkirjastatud digitaalselt)